

De Roon

heel graag de gevraagde brief aan de Kamer doen toekomen.

De **voorzitter**: Kijk eens aan. Sneller dan het licht.

In stemming komt de motie-Teeven c.s. (32143, nr. 2).

De **voorzitter**: Ik constateer dat deze motie met algemene stemmen is aangenomen.

In stemming komt de motie-Van Velzen (32143, nr. 4).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, de PVV en het lid Verdonk voor deze motie hebben gestemd en de aanwezige leden van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt de motie-Verdonk (32143, nr. 5).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van de PVV en het lid Verdonk voor deze motie hebben gestemd en de aanwezige leden van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Aan de orde is het **debat** naar aanleiding van een algemeen overleg op 10 september 2009 over **modernisering van het gevangeniswezen/Masterplan Gevangeniswezen 2009-2014**.

□

Mevrouw **Van Velzen** (SP): Voorzitter. Bij het algemeen overleg over het masterplan en de modernisering van het gevangeniswezen is gesproken over het overschot aan cellen en daarmee over het vermeende overschot aan personeel binnen gevangenissen. Naar mijn mening is er helemaal geen overschot aan personeel. Het huidige personeel lijdt onder een veel te hoge werkdruk. Dit is dan ook een uniek moment om die werkdruk te verlichten. Ga ik daarover moties indienen? Nee, dat heb ik voor de zomer al gedaan. Die zijn vervolgens breed weggestemd. Wij hebben twee weken geleden een debat gevoerd waarbij mij duidelijk werd dat de meningen hierover nog niet veranderd zijn binnen de Kamer. Het masterplan heeft op dat vlak gewoon brede steun. Helaas, want het was een uniek moment om de werkdruk van het gevangenispersoneel te verlichten.

Een ander punt bij het debat van 10 september was de keuze van de staatssecretaris bij welke gevangenissen zij wil sluiten en of het wenselijk is om ook open en halfopen gevangenissen te sluiten, gezien de enorm belangrijke positie van deze gevangenissen bij de resocialisatie van gedetineerden. Deze gevangenissen zijn bovendien goedkoper dan reguliere cellen. Vandaar dat ik nog een poging doe om mijn collega's te overtuigen van nut en noodzaak van het nog wat langer open houden van deze open en halfopen gevangenissen.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat in het Masterplan Gevangeniswezen 2009-2014 ook is opgenomen dat enkele beperkt beveiligde inrichtingen (BBI's) en zeer beperkt beveiligde inrichtingen (ZBBI's) worden gesloten;

overwegende dat uit diverse (internationale) onderzoeken blijkt dat de kans op recidive van gedetineerden na ontslag uit open en halfopen, minder beveiligde inrichtingen lager is dan na ontslag uit meer gesloten en meer beveiligde inrichtingen;

overwegende dat plaatsen in BBI's en ZBBI's bovendien goedkoper zijn dan plaatsen in gesloten inrichtingen met een regulier beveiligingsniveau;

verzoekt de regering, de voorgenomen sluiting van BBI's en ZBBI's uit te stellen, en te onderzoeken hoe deze waardevolle plaatsen voor het gevangeniswezen behouden kunnen blijven,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Van Velzen en Teeven. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 361 (24587).

Mevrouw **Bouwmeester** (PvdA): Ik begrijp de motie niet helemaal. De staatssecretaris heeft toegezegd dat het aantal plaatsen en het regime behouden worden. Wel wordt een en ander slimmer georganiseerd, wat te maken heeft met verplaatsing. Wat in de motie wordt gevraagd, is dus al toegezegd door de staatssecretaris.

Mevrouw **Van Velzen** (SP): Nee, ik vraag om een aantal bestaande instellingen open te houden. De staatssecretaris wil binnen gesloten gevangenissen halfopen regimes instellen. Ik zie dat de huidige locaties goed functioneren en bovendien goedkoper zijn. Ik zet ook vraagtekens bij het starten van halfopen afdelingen binnen gesloten instellingen. Dat is lastig om te realiseren. Voor het personeel is het ook een rare omschakeling om van het ene naar het andere regime te moeten hoppen. Vandaar dat ik vraag om onderzoek te doen. Het gaat immers om waardevolle instellingen en waardevolle plaatsen, die bovendien goedkoper zijn. Volgens mij moeten wij dus een pas op de plaats maken en de staatssecretaris vragen om dit nog eens goed te onderzoeken, gezien nut en noodzaak van dit soort inrichtingen.

Mevrouw **Bouwmeester** (PvdA): Ik weet niet of ik het bezwaar van mevrouw Van Velzen goed begrijp. De instellingen blijven open, maar dan als onderdeel van een andere instelling. Dat is wat zij ter discussie stelt?

Mevrouw **Van Velzen** (SP): Misschien is het handig als mevrouw Bouwmeester wacht tot de motie is rondgedeeld. Ik vraag om onderzoek te doen naar het behoud van de bestaande ZBBI's en BBI's en niets meer dan dat.

Mevrouw **Bouwmeester** (PvdA): De instellingen worden behouden, maar worden verplaatst. Ik snap het bezwaar daartegen niet.

Mevrouw Bouwmeester (PvdA)

© M. Sablerolle – Gouda

Mevrouw **Van Velzen** (SP): Ik weet niet of mevrouw Bouwmeester mijn bezwaar wel begrijpt als ik het nog eens toelicht. Wij moeten deze locaties gewoon behouden. Daar zit immers goed personeel, dat goed functioneert. De instellingen zijn ook goedkoop, maar passen alleen niet in de plannen van de staatssecretaris. Die wil deze instellingen verplaatsen naar andere, gesloten gevangenissen met ander personeel, die plotseling met andere regimes moeten werken. Het lijkt mij een nutteloze exercitie. Hopelijk begrijpt mevrouw Bouwmeester nu wel wat ik bedoel.

□

Mevrouw **Joldersma** (CDA): Voorzitter. Het CDA heeft eerder met de VVD een Kameruitspraak gevraagd over streng drugsbeleid in gevangenissen en andere penitentiaire inrichtingen. Ook hebben wij toen gevraagd om via drugsvrije afdelingen gedetineerden te blijven stimuleren om van hun verslaving af te komen. We hebben al eerder gezegd dat we instemmen met het verdwijnen van de huidige verslavingsbegeleidingsafdelingen als zodanig, zoals voorgesteld in Modernisering Gevangeniswezen. Maar we willen de goede praktijk die op enkele van die afdelingen bestaat, niet overboord gooien. We willen dat ook bij de modernisering van het gevangeniswezen een streng, sober en stimulerend gevangenis-klimaat voor verslaafde criminelen in stand blijft. Er komen dure zorggevangenissen voor heel zware gevallen, er worden dure behandelplaatsen ingekocht bij de ggz, maar de zogenaamde quick-and-dirty-oplossing van een streng, sober en stimulerend gevangenis-klimaat voor de crimineel die wil vechten tegen zijn verslaving, lijkt ten onder te gaan.

Daarom dienen wij de volgende motie in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat bij de modernisering van het

gevangeniswezen de verslavingsbegeleidingsafdeling in haar huidige vorm verdwijnt;

overwegende dat de verslavingsbegeleidingsafdeling een streng, sober en stimulerend klimaat biedt aan gedetineerden die vechten tegen hun verslaafde crimineel gedrag;

verzoekt de regering, te bevorderen dat een streng, sober en stimulerend klimaat voor gemotiveerde verslaafde criminelen binnen de modernisering van het gevangeniswezen blijft gehandhaafd en de Kamer te informeren over de wijze waarop dat plaatsvindt,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Joldersma en Bouwmeester. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 362 (24587).

Mevrouw **Van Velzen** (SP): Ik had een vraag over deze motie. Ik heb voor de zomer een motie ingediend met het verzoek om de verslavingsbegeleidingsafdelingen te behouden. Het lijkt mij evident dat deze niet in vijf gevangenissen, maar in alle bestaande gevangenissen aangeboden zou moeten worden. Toen was het CDA tegen. Nu komt mevrouw Joldersma met een vergelijkbaar voorstel. Ik vraag me af waar het adertje onder het gras zit. Wil zij nu dat de verslavingsbegeleidingsafdeling openblijft in meer dan de vijf zorggevangenissen waar de staatssecretaris van plan is ze te behouden?

Mevrouw **Joldersma** (CDA): Ook hier zou ik zeggen: lees straks even de motie die rondgaat, want daar staat heel duidelijk in waar het mij om gaat en waar het verschil met u zit. U zegt dat u niet instemt met de plannen van Modernisering Gevangeniswezen om de bestaande verslavingsbegeleidingsafdelingen te laten verdwijnen. Daar stemmen wij wel mee in. Wij zien op een aantal van die verslavingsbegeleidingsafdelingen een prima klimaat voor de behandeling van verslaafden. Wij zien het als een goedkope manier om verslaafden te helpen in hun strijd tegen de verslaving en tegen hun crimineel gedrag. Ik heb nog niet van de staatssecretaris gehoord dat zij ook het belang van dat klimaat ziet. Dat is de discussie die we ook in het algemeen overleg hebben gevoerd. Mensen krijgen individuele plannen en worden allemaal begeleid.

Ik denk dat de praktijk van strengere controles op drugs en ondersteuning bij problemen – als je ergens mee zit en je leven weer op orde wilt krijgen – eenvoudig op een andere manier binnen de plannen van Modernisering Gevangeniswezen kan worden ingebouwd. De staatssecretaris heeft dat ook al een beetje aangegeven. Ik heb de woorden nog niet kunnen nalezen, want wij hebben het verslag pas net gekregen. Ik krijg van haar graag een duidelijke toezegging dat zij ons informeert over de manier waarop zij dat in stand houdt. Dan gaat het mij niet om de afdeling, maar om het klimaat. Het gaat om verslaafde gevangenen die van hun verslaving af willen en die daar op een positieve manier aan willen werken. Het positieve klimaat dat op een enkele afdeling is gerealiseerd, lang niet overall, moeten wij op een of andere manier in stand houden. Ik leg bij de staatssecretaris neer hoe zij dat doet.

Joldersma

Mevrouw **Van Velzen** (SP): Het klimaat behouden willen wij allemaal, maar ik zie niet in wat de facto het verschil is met het behouden van de verslavingsbehandelingsafdeling. Daar konden mensen terecht en dat werkte goed. Nu wilt u iets anders, maar het wordt mij niet helder wat u precies wilt. Wat is het verschil tussen het plan van de staatssecretaris voor zorggevangenen en de bestaande praktijk, de VBA's?

Mevrouw **Joldersma** (CDA): Wij hebben al eerder een onderzoek gehad naar die verslavingsbegeleidingsafdelingen, niet alleen in de afgelopen jaren maar ook daarvoor. Toen bleek dat het lang niet allemaal goed gefunctioneerd heeft. Ik heb zelf een aantal voorbeelden mogen zien waar het wel goed gaat. Dat kun je op verschillende manieren regelen. Hoe ga je de reclasering inzetten? Wat voor soort PIW'ers zet je daarop? Hoe ga je die mensen controleren op drugs? Op die afdeling moeten ze doorhebben dat er wordt geklikt als er drugs zijn. Nu gebeurt dat niet en vindt iedereen het heel normaal dat er drugs zijn. Dat soort elementen komt nog te weinig terug in de drugsaanpak van de staatssecretaris. Daar zit het verschil. U wilt die afdelingen wel in stand houden.

De **voorzitter**: Ik zie geen andere sprekers meer. De heer Teeven heeft zich niet afgemeld, maar hij is er niet. Ik geef het woord aan de staatssecretaris.

□

Staatssecretaris **Albayrak**: Voorzitter. Er zijn twee moties ingediend over twee onderwerpen die in het debat uitvoerig aan de orde zijn geweest. Ik begin met de motie van mevrouw Van Velzen over de open en halfopen inrichtingen. Ik heb in het debat aangegeven dat die inrichtingen een belangrijke bijdrage leveren aan de resocialisatie van gedetineerden. Het is dus niet mijn bedoeling om de capaciteit die wij hebben, weg te snijden of af te bouwen.

Een ander uitgangspunt dat mevrouw Van Velzen ook deelt, wat zij hier helaas niet heeft genoemd, is dat het in het kader van de resocialisatie nog belangrijker is dat mensen in hun eigen regio in een inrichting zitten. Dan zijn de lijntjes naar de instellingen het kortst en kunnen zij gefaseerd terugkeren naar de samenleving, naar de omgeving waar zij vandaan komen en ook weer opgevangen moeten worden. Wij hebben dus open en halfopen inrichtingen, maar sommige daarvan staan op de verkeerde plaats. Daar hebben wij geen capaciteit nodig omdat er weinig gedetineerden vandaan komen. Vandaar mijn besluit om wel de capaciteit te behouden, maar niet de gebouwen die op de verkeerde plaats staan. Wij gaan dus capaciteit behouden of creëren op de plekken waar de gevangenen zitten die de plaatsen nodig hebben.

Het masterplan, zoals ik dat heb voorgesteld aan de Kamer, voorziet daarin en dat kan op een meerderheid in de Kamer rekenen. Dat is eigenlijk ook het uitgebreide onderzoek waar mevrouw Van Velzen naar vraagt. Wij hebben het onderzocht. Wij hebben gekeken hoeveel capaciteit er nodig is en waar die capaciteit nodig is. Dat is neergelegd in de voorstellen die de Kamer hebben bereikt. Derhalve moet ik aanneming van de motie van mevrouw Van Velzen ontraden.

Dan kom ik bij de motie van mevrouw Joldersma over de verslaafde gevangenen. Verslaving is een groot probleem onder gevangenen en vaak blijft het een probleem, omdat tijdens detentie te weinig wordt gewerkt aan het beëindigen van die verslaving. Ik heb niet alleen voorgesteld om op vijf plaatsen in Nederland te komen tot een concentratie van de behandelplekken in de penitentiair psychiatrische centra, PPC's. Die zijn voor de stevigste gevallen, de allernieuwste, voor mensen met niet alleen een verslaving maar ook een psychische stoornis, soms op het gebied van begaafdheid. Zij hebben een complex aan problemen die echt goed en professioneel behandeld moeten worden. Dat zal in die centra gebeuren. Daarnaast is het allerbelangrijkste dat daar waar wij de verslavingsafdelingen in gevangenen afschaffen, in alle gevangenen de basiszorg op zo'n niveau komt dat er aandacht is voor de persoonlijke omstandigheden van alle gedetineerden, dus ook voor de verslaving. De basiszorg wordt dus veel beter dan die nu is voor alle gevangenen, dus ook de verslaafde gevangenen, daar waar zij nu alleen op een paar afdelingen geholpen kunnen worden. Bovenop de basiszorg zit de extra zorgvoorziening voor de verslaafden die extra zorg nodig hebben en daar weer bovenop zitten de PPC's, de behandelgevangenen voor de allernieuwste stoornissen.

Mevrouw Joldersma zegt dat wij nu juist een situatie hebben gecreëerd op de afdelingen die getuigt van een streng, sober en stimulerend klimaat, waar mensen gedwongen worden in een soort gedisciplineerde omgeving aan die verslaving te werken. Het is mijn bedoeling om dat te behouden door middel van de persoonsgerichte aanpak, via screening, in de basiszorg en daarnaast in de extra zorgvoorzieningen. Ik zal er dus op toezien dat het klimaat behouden wordt zoals het op die VBA's is ontstaan. Ik denk dat wij met wat ik voorstel veel meer mogelijkheden in handen hebben dan op die beperkte locaties die wij tot nu toe hadden. Ik zie de motie van mevrouw Joldersma vooral als een ondersteuning van mijn beleid, als ik haar goed heb uitgelegd.

Mevrouw **Joldersma** (CDA): De staatssecretaris heeft de motie tot op zekere hoogte goed begrepen, maar ik denk dat een van de cruciale punten is dat wij streven naar een streng drugsbeleid in de gevangenen. Wat je juist op deze afdelingen ziet, is dat het daar direct in praktijk wordt gebracht. Daarnaast zie je dat daar een bepaald klimaat is ontstaan. En klimaat is iets anders dan iemand die zo af en toe even binnen wandelt bij de gedetineerde om te zeggen dat hij aan zijn verslaving moet werken enzovoorts. Het hele klimaat is daarop gericht. Eigenlijk wil ik graag in de plannen van de staatssecretaris terugzien hoe we de leerpunten uit zo'n goede praktijk zoals die in Vught is neergezet, kunnen behouden en kunnen terugzien in die extra zorgvoorziening. Ik wil graag dat de staatssecretaris aan ons rapporteert wat zij overneemt en wat er kan blijven bestaan. Als de staatssecretaris dat toezegt, kan ik op dat punt mijn motie intrekken.

Staatssecretaris **Albayrak**: Ik zou het bijzonder jammer vinden als wij die opgebouwde methoden en manieren van werken met gedetineerde kwijt zouden raken. Het is dus mijn bedoeling om die in de nieuwe voorzieningen te behouden. Ik zal in de voortgangsrapportage, die wij al met de Kamer hebben afgesproken, verslag doen hoe

Albayrak

wij dat in praktijk gebracht zien. Ik denk dat het goed is dat wij in herinnering roepen dat het natuurlijk niet alleen aan het klimaat ligt hoe de afdelingen er uitzien en wat de bejegening is, maar dat dit gepaard gaat met stevige maatregelen om drugs uit gevangenissen te weren: toegangscontroles, bezoekersruimten die zijn aangepast, vaker controleren, urinecontrole et cetera. Mevrouw Joldersma kent al die maatregelen; die zijn aangescherpt. Gecombineerd met de bejegening tijdens de detentie, moet dat ervoor zorgen dat de verslaafden sneller van hun verslaving af kunnen komen.

Mevrouw **Joldersma** (CDA): Ik geloof dat wij elkaar aardig dicht zijn genaderd. Concreet merk ik dat bijvoorbeeld de mensen in Vught al onrustig zijn, want zij hebben geen enkel idee wat die extra zorgvoorziening zal betekenen. Ik weet niet wanneer die voortgangsrapportage komt. Is de staatssecretaris in staat om ons redelijk snel, bijvoorbeeld voor 1 oktober, hierover te informeren?

Staatssecretaris **Albayrak**: Als mevrouw Joldersma daar 1 november van maakt wel, want dat is kort voor de begrotingsbehandeling van Justitie. Ik zeg toe dat ik de Kamer nog voor de begrotingsbehandeling hierover bericht.

Mevrouw **Joldersma** (CDA): Dan trek ik de motie in.

De **voorzitter**: Aangezien de motie-Joldersma/Bouwmeester (24587, nr. 362) is ingetrokken, maakt zij geen onderwerp van beraadslaging meer uit.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**: Over de motie wordt volgende week dinsdag gestemd.

De vergadering wordt van 15.35 uur tot 18.00 uur geschorst.

Aan de orde is de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Wijziging van enkele bijzondere wetten in verband met de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen (31844).**

De **voorzitter**: Ik heet beide bewindslieden van harte welkom. De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft mij gevraagd om hem eerst het woord te geven omdat hij iets mede te delen heeft dat ook bij de beraadslagingen kan worden betrokken. Ik geef hem het woord.

De algemene beraadslaging wordt geopend.

Minister **Donner**: Voorzitter. Bij de bestudering van het dossier ontdekte ik dat door een communicatiefout deze week een nota van wijziging is ingediend met betrekking tot artikel 31 van de Wet werk en bijstand. Deze had niet ingediend moeten worden en daarom wil ik hem terugtrekken. In deze ingediende nota van wijziging wordt uitgegaan van het beginsel dat de herkomst van geld bepalend wordt bij de middelentoets. Dat is een verkeerd beginsel.

De **voorzitter**: Dit betreft stuk nr. 9 (38144). Dat maakt geen onderdeel meer uit van deze beraadslaging.

Minister **Donner**: Ik zal dit schriftelijk bevestigen.

□

De heer **Van Raak** (SP): Voorzitter. Overheidsorganisaties krijgen op grond van de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen een boete als zij zich niet aan de beslistermijnen houden en mensen dus langer moeten wachten dan is afgesproken. Mensen kunnen geld krijgen als overheidsorganisaties hun werk niet goed doen en burgers te lang laten wachten. Zal dat het vertrouwen in de overheid vergroten? Vertrouwen kun je niet kopen. Bovendien wil de regering de termijnen oprekken zodat overheidsorganisaties langer over hun werk kunnen doen. Dat is op zich niet erg vertrouwenwekkend.

De SP-fractie heeft eerder met gemengde gevoelens ingestemd met het voorstel om een aantal termijnen te verlengen van twee maal twee weken naar twee maal vier weken. Het is en blijft echter opmerkelijk dat de regering de termijnen waarbinnen verzoeken van mensen moeten worden behandeld, verlengt op het moment dat bij het overschrijden van die termijnen een boete wordt opgelegd. Het doel van de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen, namelijk het verbeteren van de dienstverlening aan mensen, lijkt – laat ik het heel voorzichtig zeggen – door het verlengen van de beslistermijnen niet te worden versterkt.

Tijdens de behandeling van de vorige verlenging van beslistermijnen hebben wij ons toch door de minister laten overtuigen. Dat mag ook wel eens worden gezegd. In de praktijk bleek dat sommige termijnen wel erg krap waren en dat dit zou resulteren in onevenredig veel boetes. Vandaag staan wij voor de vraag of wij opnieuw een aantal beslistermijnen moeten verlengen. De regering vraagt vandaag in het bijzonder aandacht voor termijnen waarbij overheidsorganisaties afhankelijk zijn van derden, waar zij niet altijd invloed op hebben, en die buiten de directe schuld van die organisatie moeten worden verlengd. Als anderen falen, zou het bestuursorgaan de rekening gepresenteerd krijgen.

Twee wijzigingen van beslistermijnen die de regering vandaag voorstelt, hebben bij de SP-fractie de wenkbrauwen doen fronsen, namelijk de beslistermijnen voor de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (Wajong) en die voor de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA). Wij kunnen ons niet aan de indruk onttrekken dat de huidige termijnoverschrijdingen vooral voortkomen uit de complexe uitvoeringspraktijk en de procesvernieuwing binnen de uitvoeringsinstantie UWV. De Nationale ombudsman heeft daar in zijn recentste jaarverslag ook woorden aan gewijd. Hij schrijft dat het aantal klachten over het UWV afneemt. Het zijn er nog wel heel veel: 880, waarvan er 88 te maken hadden met lange termijnen. Hij zegt echter ook dat het beter gaat met het UWV, niet in het minst door zijn eigen bemoeienis.

De minister van SZW wil de termijnen tijdelijk oprekken tot 1 januari 2012, tot het UWV de noodzakelijke verbeteringen heeft doorgevoerd. De beslistermijnen worden hier niet opgerekt omdat die per se te kort zijn, maar omdat het UWV zijn zaakjes nog niet op orde heeft. De aanvrager dreigt hiervan de dupe te worden. Die moet namelijk langer wachten op een inkomen. De